

Колеснік К.А. Організація групової діяльності з дітьми старшого дошкільного віку у процесі мовленнєвої роботи на заняттях / К.А. Колеснік // Соціально-педагогічна і медико-психологічна підтримка розвитку особистості в онтогенезі : сб. матеріалів міжнарод. науч.-практ. конф., Брест, 24 травня 2018 г. / Брест. гос. ун-т ім. А. С. Пушкіна ; редкол.: Г. Н. Казаручик (отв. ред.), Т. В. Александрович, Т. С. Будько. – Брест : БрГУ, 2018. – С. 59-62.

УДК 373.211

К.А. Колеснік

Україна, м. Вінниця, ВДПУ імені М. Коцюбинського

**ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ НА
ЗАНЯТТЯХ**

Анотація. У статті розкривається суть поняття «мовленнєвий розвиток» як провідний чинник розвитку особистості у дошкільному віці. Акцентується увага на роботі з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку, де описуються основні напрямки роботи та застосування групових завдань.

Ключові слова: мовленнєвий розвиток, сучасне заняття, групові завдання, заклад дошкільної освіти, старші дошкільники.

Е.А. Колесник

Україна, м. Вінниця, ВГПУ імені М. Коцюбинського

**ОРГАНИЗАЦИЯ ГРУППОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
С ДЕТЬМИ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО
ВОЗРАСТА В ПРОЦЕССЕ РЕЧЕВОЙ РАБОТЫ НА ЗАНЯТИЯХ**

Аннотация. В статье раскрывается суть понятия «речевое развитие» как ведущий фактор развития личности в дошкольном возрасте. Акцентируется внимание на работе по развитию речи детей старшего дошкольного возраста, где описываются основные направления работы и применения групповых заданий.

Ключевые слова: речевое развитие, современное занятие, групповые задания, заведение дошкольного образования, старшие дошкольники.

K.A. Kolesnik

Ukraine, Vinnytsya, VSPU named after M. Kotsyubinsky

**ORGANIZATION OF GROUP ACTIVITIES WITH CHILDREN OF
PREVIOUS PRE-SCHOOL AGE IN LINGUISTIC WORKING
PERFORMANCE**

Abstract. The article reveals the essence of the concept of "speech development" as a leading factor in the development of personality in preschool age. The work focuses on the development of broadcasting of children of senior preschool age, which describes the main areas of work and application of group tasks.

Key words: speech development, modern occupation, group tasks, pre-school establishment, senior preschool children.

Заклад дошкільної освіти – це простір дитини, в якому вона живе і вперше стає суб'єктом соціальної діяльності. У дошкільному віці діти засвоюють загальноприйняті правила та норми поведінки, пізнають навколишній світ, знаходять собі друзів, формуються навички спілкування між однолітками та дорослими у повсякденному житті та під час гри.

Мовленнєвий розвиток дитини – один з провідних чинників розвитку особистості у дошкільному віці. У Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні зазначається, що мовлення передбачає практичне засвоєння дитиною літературних норм і правил користування рідною мовою у різних життєвих ситуаціях, культури мовлення та спілкування (нормативності, правильності, логічності, адекватності, різноманітності, чистоти, доречності, естетичності та етичності). [1]

Висока культура усного мовлення - невід'ємна риса всебічно розвиненої, освіченої особистості. Зв'язне мовлення, багатий активний словник, його точність і виразність - важливі показники високого рівня культури людини, її освіченості, професійної майстерності.

Робота з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку включає такі основні напрямки [2, с.160]:

- формувати звукову культуру мовлення (вміння правильно вимовляти всі групи звуків рідної мови відповідно до норм орфоепії);
- сприяти лексичному розвитку (збагачення словникового запасу дітей назвами предметів, якостей, дій, антонімами, епітетами тощо);
- удосконалювати граматичну правильність мовлення (правильно вживати форми слів та сполучати їх в різних типах речення);
- розвивати зв'язне мовлення (учити доречно відповідати на запитання, зрозуміло виражати власну думку, прохання тощо);
- навчати елементів грамоти.

Чималу увагу розвитку загальнонавчальних мовленнєвих навичок у дітей старшого дошкільного віку приділяє І. М. Лапшина [3]. Вона вважає доцільною інтегровану побудову курсів «Мовленнєве спілкування», «Навчання грамоти» і «Робота з дитячою книгою», так як розвиток мовлення (усного й писемного) передбачає синтетичну роботу щодо збагачення словника, опанування граматичної структури речення, розвитку фонетичного слуху дітей засобами сприймання на слух зв'язних висловлювань (в тому числі художніх творів), заучування їх напам'ять, використання для продукування власного висловлювання. Крім того, ознайомлюючи дошкільників з творами українських письменників, вихователь запропонує дітям не тільки розглянути ілюстрації та відтворити художні твори, але й колективно прочитати їх назву, прізвище письменника, улюблений рядок або повторювану фразу [4, с.4-6].

Сучасне заняття з розвитку мовлення потребує обґрунтованого підходу до вибору методів, засобів і форм навчання. Потрібно обирати для кожного етапу заняття оптимальне поєднання словесних, наочних і практичних методів, використовувати такі засоби навчання, що забезпечували б ефективність розв'язання основних завдань кожного етапу заняття та кожної теми. На занятті

необхідне поєднання групової роботи з індивідуальним підходом до старших дошкільників. Слід організовувати так роботу дітей, щоб кожен з них працював у повну міру своїх можливостей.

Застосування групових завдань у навчальному процесі має на меті навчити дітей старшого дошкільного віку розв'язувати нові незвичні завдання шляхом аналогізування й комбінування, активізувати для цього свої інтелектуальні та творчі сили, спрямовувати їх на знаходження спільного рішення нового завдання, а також вивчати й повторювати навчальний матеріал незвичним та ефективним способом.

Наприклад, під час гри «Показуха», діти поділивши на дві групи, повинні задумати слово і, використовуючи невербальні засоби, представити це слово іншій групі, яка має його відгадати. Ця гра сприяє лексичному розвитку дітей (активізування словника дітей назвами предметів у різних мовленнєвих ситуаціях), формує вміння користуватися різноманітними мімічними та пантомічними способами спілкування.

Гра «Картина». Під час цієї гри діти сідають у коло, один із гравців тримає у руках чистий аркуш паперу. Його завдання уявити намальовано картину, потім він починає її описувати, а інші учасники повинні продовжити уявний опис. Ця гра розвиває зв'язне мовлення дітей, вчить дітей складати описи, дозволяє кожному проявити себе, але при цьому досягти спільного результату.

Активізація роботи дітей у підгрупах, де є змога не тільки набувати знання, а й постійно вправлятися у передаванні їх своїм товаришам, прилучатися до спільних справ і пошуку інформації разом з рідними у сім'ї, обговорювати повідомлюване, є необхідною умовою активного оволодіння мовою, яка вивчається. Спеціальні ігри та вправи на формування слухового контролю за усьмим мовленням закріплюють слова-назви предметів, їхніх ознак і дій з ними.

Діти старшого дошкільного віку беруть активну участь в аналізі власних розповідей та розповідей своїх товаришів. Цей момент на занятті варто використати для вдосконалення зв'язного мовлення дітей, спрямовуючи їх на більш вдалу лексичну заміну, добір та проговорення додаткових варіантів щодо характеристики образу, сюжетної лінії, будови речення, структури розповіді тощо. Тобто це не просто вказування на помилки, а визнання інших варіантів висловлення.

Отже, організація навчання мовлення через спілкування, через постійну роботу думки та уяви звільняє дитину від спрямування тільки на запам'ятовування. Наповненість навчального процесу приємним відчуттям причетності до відкриття, до особистісних взаємин розвиває подальшу потребу у спілкуванні засобами нової для дитини мови. Удосконалення мовлення стає життєво необхідним, оскільки сформовані навички користування мовою полегшують активну участь у спільній діяльності з дорослими й однолітками.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти / [наук. керівник : А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук. ; Авт. кол-в : Богуш А. М.,

Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю.]. – Київ : Видавництво, 2012. – 26 с.

2. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. Проект В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред. : Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. І науки України, Київ.ун-т ім. Б. Грінченка. - К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304.

3. Лапшина І.М., Литовченко В.М. Дошколарик: Посібник для розвитку мовлення і навчання грамоти дітей старшого дошкільного віку / І.М. Лапшина, В.М. Литовченко. – К.: Видавничий дім «Калита», 2005. – 144 с.

4. Лапшина І.М., Литовченко В.М. Дошколарик: Розвиток мовленнєвих навичок у дітей старшого дошкільного віку. Методичний посібник для вихователів / І.М. Лапшина, В.М. Литовченко. – К.: ВД «Калита», 2006. – 180 с.